

A VÁROSÉPÍTÉSTŐL A NAGYPOLITIKÁIG

Fodor János: *Bernády György*. Politikai életrajz

■ Fodor János történész, egyetemi tanársegéd. Tanulmányait 2011-ben végezte a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Történelem és Filozófia Karán, Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok szakon. 2013-ban szerezte meg Jelenkor története és nemzetközi kapcsolatok MA, valamint Történelem BA fokozatát. 2013–2016 között a BBTE doktorandusa volt, Romsics Ignác szakmai vezetésével. Doktori disszertációját 2016-ban védte meg *Bernády György. Politikai életrajz* címmel. Jelen kötet a doktori disszertáció átdolgozott és bővített változata.

Bernády György élete és tevékenysége rendkívüli népszerűségnek örvend főként a marosvásárhelyiek, de az erdélyi olvasók körében is. Ez idáig nem jelent meg egyetlen átfogó, részletes ismertető sem az egykori politikus tevékenységéről. Az utóbbi évtizedek során született számos tanulmány, akár tanulmánykötet is a történelmi személyiség életének fontosabb szakaszairól, viszont hiányt jelentett egy olyan biográfia, amely végigköveti Bernády egész politikai karrierjét. Emiatt válik Fodor János munkája hiánypótlóvá az olvasók számára. Amellett, hogy a szerző ezt az űrt szeretné betölteni, a könyvet nemcsak a helyi érdeklődőknek szánja, hanem az erdélyi és magyarországi olvasóknak is.

A szerző a biográfiát 7 fejezetre osztja, időrendi sorrendben. Az I.

fejezetben tömören leírja Bernády György származását, gyerekkorát, felmenőit, valamint tanulmányaiba is betekintést nyújt. E fejezetnek kiemelném azt a specifikumát, hogy igyekszik előretekintve bemutatni Bernády gyerekkorát: itt találjuk meg későbbi sikereinek magvait, amelyek a kötetben végigvezetik egész életét.

A II. fejezetben közelebb kerülünk ahhoz az ifjú vállalkozóhoz, aki a családi vállalkozást fokozatosan hátrahagyva egyre határozottabban lépett a politika útjára. Előbb mint a városi törvényhatóság tagja, majd országgyűlési képviselőként, de ideiglenesen a városban rendőrkapitányként is igyekezett ellátni tisztségeinek feladatait. A szerző a tényközlést érdekfeszítő, rövid történetekkel változtatja, amely fenntartja az olvasóban a kíváncsiságot, és egy emberközelebbi dimenziót ad a könyvnek. Ebben a fejezetben külön kitér a szabadkőműves páholy alapítására és működésére, amely számos kérdésre választ nyújt az olvasóközönség számára. Ennek a fejezetnek olvasása közben sorra fogalmazódtak meg bennem újabb és újabb kérdések, amelyek a karrierváltáshoz kapcsolódnak: Mi készítette Bernádyt arra, hogy egy működő vállalkozástól visszalépjön a politikai karrier érdekében? Miért tekintette ezt a legjobb megoldásnak? Mi lehetett ekkor a fő célja a politikai szerepvállalással? A kötetben ter-

mészretesen ezekre is válaszokat kapunk, ugyanis Bernády ambíciós fiatalemberként végül is a pályaváltással nem visszalépett, hanem a saját kiteljesedése szempontjából sikeres politikai pályaképet vizionált. Ez vélhetően anyagilag is nyereségesebbnek bizonyult, mint egy olyan vállalkozás, melynek megvoltak a maga korlátai.

A III. fejezet konkrétan az első polgármesterségének időszakát vizsgálja, azonban e néhány fontos évet újszerűen közelíti meg. Milyen lehetett akkor polgármesternek lenni? Mit jelentett ez a mindennapokban? Hogyan nézett ki egy napja a marosvásárhelyi polgármesternek? Milyen szokásai voltak, amelyek polgármesterségét is végigkísérték? Ezek az évek a már jól ismert városépítő érdemeinek időszakát jelentik, viszont Fodor János nem igyekszik ezeket újra felsorolni, annál inkább tanulmányútjait, politikai állásfoglalásait (vagy azok hiányát), mindennapi rutinjait és szokásait emeli ki. Ezáltal lehetőségünk van Bernády polgármesterség alatti személyét megismerni, továbbá a közismert érdemeinek felsorolásán. Ilyen szempontból újító jellegű a könyv, mivel Bernády György emlékezetét kibővíti hétköznapi dimenzióval is. Megtudhatjuk, hogyan kezdődött a napja, miként kezelte irodájában a meghallgatásokat, vagy akár azt is, hogyan tartotta beszédeit a törvényhatóságban: nagyon dokumentáltan érkezett, valamint időnként az „agyonbeszélés” taktikáját alkalmazva szerezte meg a tagok támogatását. Ilyen részletek által meglátjuk az embert a mítoszok és a tisztségek mögött. Számomra a kötetnek ez a része nyújtott a legtöbbet, mivel a szerzőnek sikerült Bernádyt, „az embert” bemutatnia.

A IV. fejezet a városi főispánság időszakát mutatja be. A főispánság jogköre, beiktatási ceremóniájának bemutatása, a felhívásokon és háborús röpiratokon is terelgetni próbáló főispán, a háborús eseményekhez való viszonyulása, politikai bukását követő útkeresése mind helyet kapnak ebben a fejezetben. A bujkálást követő hazatérése, családjával való újraegyesülése újabb fordulópontot jelentett a fokozatosan visszavonuló Bernádynak: újra elkötelezte magát a politikai szerepvállalás mellett.

Az V. fejezet az impériumváltást követő politikai szerveződés folyamatát mutatja be. Bernády György amellelt foglalt állást, hogy a romániai magyarság önállóan kell hogy megszervezze saját érdekképviselőt a román parlamentben, külső befolyástól függetlenül. Az olvasó nagyon izgalmas viták közepette találja magát ebben a részben, ahol a pártelnökségről folyó ellentétek és a Nemzeti Liberális Párttal (PNL) való tárgyalások kerülnek részletes bemutatásra. Az V. fejezet sem mentes megosztó eseményektől: az anyaországtól való figyelemzetések ellenére aktív fellépés, a kormánypárt színeibe való indulás a polgármesteri székért mind beszédek az impériumváltást követő időszakban tevékenykedő Bernádyról.

A következő fejezet a városvezetésbe való visszatérést tárgyalja, amelyet a második polgármestersége nyit meg. Ezt követi majd a Magyar Polgári Demokrata Blokk bemutatása, valamint Bernádynak az Országos Magyar Párttal (OMP) való kibékülése. A második polgármesterségének utolsó hónapjaitól kezdődően egy nagyon zavaros időszakról beszélhetünk, azonban a szerző igyekszik közérthetően és

letisztult formában, a kulcsfontosságú személyek közötti ellentétek által bemutatni az eseményeket. Az utolsó fejezet Bernády visszavonulását, Szováára való költözését ismerteti.

Pozitívumként említeném, hogy a szerzőnek egy emberközeli kép sikerült ismertetnie a jelen könyve alapján Bernády Györgyről, amelyben bátran tesz említést kudarcairól is. A hangsúly nem csupán a polgármesteri érdemeire kerül, de megismerhetünk egy olyan 20. századi erdélyi politikust is, aki egyedi példát jelent: az I. világháború előtt és után is sikeres politikusként tevékenykedett. Megállta a helyét a magyarországi, az impériumváltást követően pedig a román parlamentben egyaránt, és Marosvásárhely polgármestereként mindkét hatalom alatt. A szerző bő és változatos forráshasználata bizo-

nyítja, hogy a kutatott témában felkészült, valamint kiemelném azt is, hogy számos internetes forrást sikerült belefoglalnia a biográfiába. A tényszerű közlést gyakran felváltja egy-egy izgalmas, kevésbé ismert történet a politikusról, míg a korabeli képek, fényképek sokasága hozzájárul az olvasói élmény növeléséhez.

Összegzésként: Fodor Jánosnak sikerült a kitűzött célját megvalósítani, és az olvasóközönség számára oly módon ismertetni az egykori vásárhelyi politikus munkásságát, amely a mítoszokon túlmenve valós képet árnyal – kudarcokat és nehéz helyzeteket bátran felmutatva. Ráébreszti olvasóit arra, hogy Bernády György neve jóval többet jelent, mint a Kultúrpalota építtetése és a csatornahálózat megvalósítása.

Bereczky Zsolt

